

Αυξάνεται η παγκόσμια κατανάλωση στα φυτικά έλαια

του Γιάννη Τσιφόρου

Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις (στοιχεία USDA, 12/1/2024), η παγκόσμια παραγωγή φυτικών ελαίων προβλέπεται να ανέλθει στους 223 εκατ. τόνους την περίοδο 2023/2024, παρουσιάζοντας άνοδο ως προς την προηγούμενη (+2,7%). Η άνοδος αυτή προέρχεται από την αισθητή αύξηση της παραγωγής στο σογιέλαιο, ιδιαίτερα στην Αργεντινή και στις ΗΠΑ, αλλά και στο φοινικέλαιο, κυρίως στη Μαλαισία και στην Ινδονησία.

Αύξηση προβλέπεται, επίσης, στην **ελαιοκράμβη**, ιδιαίτερα στην ΕΕ (10,25 εκατ. τόνοι την περίοδο 2023/2024), η οποία εξακολουθεί να ηγείται στην παγκόσμια παραγωγή του προϊόντος, με δεύτερη στη σειρά την Κίνα και τρίτο τον Καναδά, ενώ οριακή παραμένει η μεταβολή στο ηλιέλαιο, όπου κυριαρχούν η Ρωσία (6,81 εκατ. τόνοι) και η Ουκρανία (6 εκατ. τόνοι), με τρίτη στη σειρά την ΕΕ (3,85 εκατ. τόνοι).

Ωστόσο, υψηλότερος ρυθμός προβλέπεται στην άνοδο της παγκόσμιας κατανάλωσης φυτικών ελαίων, η οποία την περίοδο 2023/2024 αναμένεται να κυμανθεί σε 218,5 εκατ. τόνους (+3,7%), ωστόσο από την αποκλιμάκωση των τιμών, με εξαίρεση το ελαιόλαδο, σε συνδυασμό με την αύξηση της ζήτησης φυτικών ελαίων για βιομηχανικές χρήσεις, κυρίως σε σχέση με την αξιοποίησή τους

στην παρασκευή βιοντίζελ. Το φοινικέλαιο παραμένει το δημοφιλέστερο φυτικό έλαιο στον κόσμο, η κατανάλωση του οποίου την περίοδο 2023/2024 προβλέπεται να ανέλθει σε 78 εκατ. τόνους (+4,8%), καλύπτοντας το μεγαλύτερο μέρος (36%). Ακολουθούν το ηλιέλαιο, η ελαιοκράμβη και το ηλιέλαιο. Στο ελαιόλαδο, η παγκόσμια κατανάλωση αναμένεται να περιοριστεί σε 2,48 εκατ. τόνους (-5,7%) για την ίδια περίοδο, παραμένοντας στην τελευταία θέση της παγκόσμιας κατάταξης, με πολύ χαμηλό μερίδιο (1,1%).

Μικρή η άνοδος της κατανάλωσης στην ΕΕ

Στην ΕΕ, η κατανάλωση φυτικών ελαίων προβλέπεται να παρουσιάσει μικρή αύξηση την περίοδο 2023/2024, εκτιμώμενη σε 24,67 εκατ. τόνους, μέγεθος οριακά αυξημένο σε σύγκριση με την προηγούμενη (+0,7%). Η **ελαιοκράμβη**, με όγκο 9,9 εκατ. τόνων, θα εξακολουθήσει να καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης (40%), με δεύτερο στη σειρά το ηλιέλαιο, ενώ ακολουθούν με μικρότερα μερίδια το φοινικέλαιο και το σογιέλαιο.

Στο ελαιόλαδο, η κατανάλωση αναμένεται να μειωθεί σε 1,09 εκατ. τόνους (-8,4%) για την ίδια περίοδο, κυρίως εξαιτίας της μεγάλης άνοδου των τιμών του προϊόντος, λόγω της μειωμένης προσφοράς, με συνέπεια τον περιορισμό του μεριδίου του στη συνολική κατανάλωση (4,4% στην ΕΕ-27). Σημειώνεται, όμως,

ότι η παραγωγή φυτικών ελαίων στην ΕΕ την περίοδο 2023/24 αναμένεται να κυμανθεί σχεδόν στο ίδιο επίπεδο με την προηγούμενη (18,39 εκατ. τόνοι), υπο-

λείπιση αισθητή της κατανάλωσης, με συνέπεια το εμπορικό ισοζύγιο να παραμείνει ελλειμματικό, με εισαγωγές (9,3 εκατ. τόνοι την περίοδο 2023/2024) πολλαπλάσιες των εξαγωγών (3,1 εκατ. τόνοι).

Στα εισαγόμενα προϊόντα κυριαρχεί το φοινικέλαιο, με όγκο 4,65 εκατ. τόνων την περίοδο 2023/2024, παρουσιάζοντας αισθητή μείωση σε σχέση με την προηγούμενη (-4,3%). Γενικότερα, πάντως, η μείωση των εισαγωγών φοινικελίου στην ΕΕ αναμένεται να ενταθεί, ως συνέπεια της εφαρμογής της Οδηγίας της ΕΕ για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (RED II), η οποία χαρακτηρίζει το φοινικέλαιο ως πρώτη ύλη υψηλού κινδύνου για την παραγωγή βιοντίζελ, μια και μεγάλο μέρος της καλλιέργειας προέρχεται από την αποψίλωση δασών, επιβάλλοντας τον περιορισμό τους στο επίπεδο του 2019 έως το 2023 και στη συνέχεια τη σταδιακή κατάργησή τους έως το 2030.

Σημαντικές, επίσης, θεωρούνται οι εισαγωγές ηλιελαίου στην ΕΕ, οι οποίες την περίοδο 2023/2024 αναμένεται να ανέλθουν σε 2,35 εκατ. τόνους, παρουσιάζοντας σημαντική άνοδο ως προς την προηγούμενη (+11,8%), προερχόμενες, σχεδόν στο σύνολό τους, από την

ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ εμπόριο, το ισοζύγιο του ηλιελαίου παραμένει ελλειμματικό, καθώς οι εισαγωγές υπερτερούν των εξαγωγών, ενώ στις εμπορικές συναλλαγές κυριαρχούν τα προϊόντα που προορίζονται για την παρασκευή τροφίμων

Ουκρανία (92%). Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές της ΕΕ προς τρίτες χώρες αναφέρονται κυρίως στο σογιέλαιο, που την περίοδο 2023/2024 αναμένεται να κυμανθούν στο ίδιο σχεδόν επίπεδο με την προηγούμενη (900 χιλ. τόνοι). Μειωμένες, επίσης, προβλέπονται οι εξαγωγές ηλιελαίου (800 χιλ. τόνοι), ενώ μικρότερος όγκος εξαγωγών αναμένεται στην **ελαιοκράμβη**. Στο ελαιόλαδο, εξάλλου, οι εξαγωγές της ΕΕ προβλέπεται να περιο-

ριστούν σε 475 χιλ. τόνους, παρουσιάζοντας σημαντική μείωση (-28%).

Το μεγαλύτερο μέρος των φυτικών ελαίων στην ΕΕ χρησιμοποιείται στην παρασκευή τροφίμων (12,67 εκατ. τόνοι την περίοδο 2023/2024, ποσοστό 51,4%) και το υπόλοιπο αξιοποιείται σε βιομηχανικές χρήσεις, κυρίως για την παρασκευή βιοντίζελ. Το ηλιέλαιο, με όγκο περίπου 5 εκατ. τόνων, θα εξακολουθήσει να καλύπτει τη μεγαλύτερη αναλογία στην κατανάλωση φυτικών ελαίων για τρόφιμα (39,8%) και ακολουθούν η ελαιοκράμβη (19,7%) και το φοινικέλαιο (19%), ενώ μικρότερα μερίδια αναλογούν στο σογιέλαιο (10%) και στο ελαιόλαδο (8,6%).

Πώση προβλέπεται το 2023 στην εγχώρια κατανάλωση

Η κατανάλωση φυτικών ελαίων στην Ελλάδα αυξήθηκε στους 522.000 τόνους το 2022, παρουσιάζοντας άνοδο ως προς το προηγούμενο έτος (+8%). Η άνοδος αυτή συνδέεται με τη σημαντική αύξηση της κατανάλωσης στα περισσότερα έλαια (ηλιέλαιο, σογιέλαιο, βαμβάκαιο, αραβοσιτέλαιο), καθώς και σε άλλα έλαια μικρότερου όγκου (ελαιοκράμβη, καρυδέλαιο κ.ά.). Στον αντίποδο, σύμφωνα με

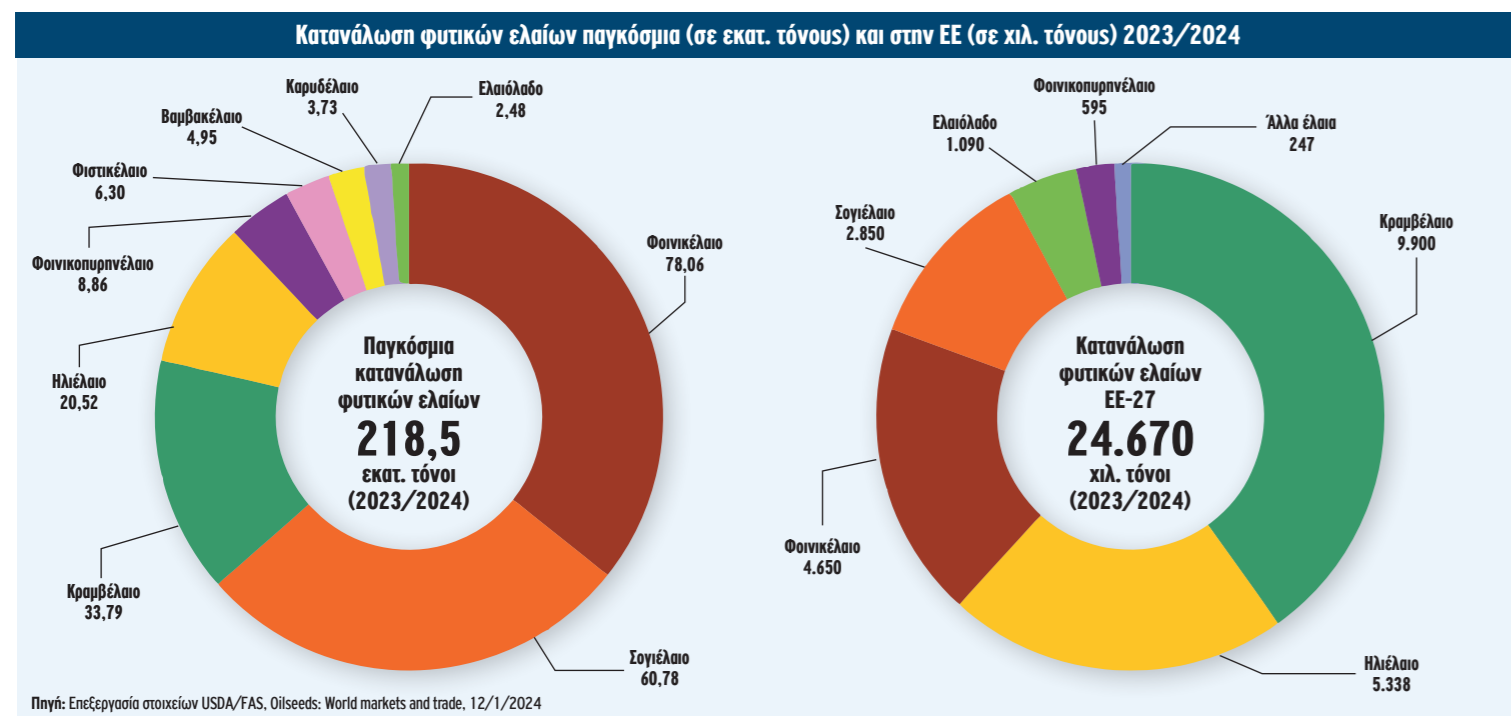
τις τελευταίες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Olive oil balance sheet, 5/12/2023), η κατανάλωση στο ελαιόλαδο αναμένεται να περιοριστεί σε περίπου 98.000 τόνους (-7,5%) το 2022.

Στο ηλιέλαιο, παρά την εκτόξευση των τιμών του προϊόντος στη διεθνή και την ευρωπαϊκή αγορά, η κατανάλωση αυξήθηκε σε 138.000 τόνους το 2022 (+19%), ευνοούμενη από τη βελτίωση της παρα-

γωγής και από την ενίσχυση της ζήτησης στα βιοκαύσιμα, μια και το μεγαλύτερο μέρος των σπερμάτων ηλιάνθου που οδηγούνται στην έκθλιψη προορίζεται για την παρασκευή βιοντίζελ (81%).

Ωστόσο, η παραγωγή σπερμάτων ηλιάνθου, ως συνέπεια των εξαιρετικά δυσμενών καιρικών συνθηκών που επι-

➔ Συνέχεια στη σελίδα 50

Παραγωγή και κατανάλωση φυτικών ελαίων στην Ελλάδα (2020-2022, σε χιλ. τόνους)

	ΠΑΡΑΓΩΓΗ				ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ			
	2022	2021	2020	Μεταβολή 2022/2021 (%)	2022	2021	2020	Μεταβολή 2022/2021 (%)
Ελαιόλαδο	345	227	275	52,0	98	106	109	-7,5
Ηλιέλαιο	87	82	96	6,1	138	116	162	19,0
Σογιέλαιο	54	47	54	14,9	54	41	54	14,9
Βαμβάκαιο	30	42	24	-28,6	32	25	23	28,0
Αραβοσιτέλαιο	21	19	5	10,5	21	19	19	10,5
Άλλα έλαια	14	11	9	27,3	38	22	30	72,7
Φοινικέλαιο	-	-	-	-	89	103	71	-13,6
Φοινικοκωμηνέλαιο	-	-	-	-	17	13	10	30,8
ΣΥΝΟΛΟ	522	408	463	28,7	487	451	478	8,0

Πηγή: Ομοσπονδία Φυτικών Ελαίων ΕΕ-Fedoil, 1/9/2023 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το ελαιόλαδο, 5/12/2023

αγορά | Ανάλυση

Η ζήτηση στην εγχώρια αγορά φυτικών ελαίων ευνόησε τα φθηνότερα εισαγόμενα προϊόντα, οξύνοντας τον ανταγωνισμό σε βάρος του ακριβού ελαιολάδου. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε ο περιορισμός του εισοδήματος των νοικοκυριών από τον υψηλό πληθωρισμό στα τρόφιμα.

κράτησαν στην καλλιέργεια, περιορίστηκε το 2023 σε 180.440 τόνους (στοιχεία Eurostat, 25/1/2024), παρουσιάζοντας σημαντική μείωση ως προς το προηγούμενο έτος (-21%).

Στο εξωτερικό εμπόριο, το ισοζύγιο του ηλιελαίου παραμένει ελλειμματικό, μια και οι εισαγωγές υπερτερούν των εξαγωγών επί σειρά ετών, ενώ στις εμπορικές συναλλαγές κυριαρχούν τα προϊόντα που προορίζονται για την παρασκευή τροφίμων. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, οι εισαγωγές ηλιελαίου για edώδιμη χρήση, ευνοούμενες από τη μεγάλη μείωση των τιμών, ανήλθαν στο ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου του 2023 σε 38.803 τόνους (+56%), με πτώση της μέσης τιμής εισαγωγής (1 ευρώ/κιλό) σε σύγκριση με την αντίστοιχη του 2022 (1,68 ευρώ/κιλό).

Πτώση, ωστόσο, κατέγραψαν και οι εξαγωγές, που περιορίστηκαν σε 1.643 τόνους (-63%), με μείωση της μέσης τιμής (2 ευρώ/κιλό). Οι εξελίξεις αυτές προβλέπεται να περιορίσουν την κατανάλωση ηλιελαίου σε 123.000 τόνους

(-11%) το 2023. Στο ελαιόλαδο, η εγχώρια παραγωγή, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προβλέπεται να περιοριστεί σε 195.000 τόνους το 2023, κυρίως εξαιτίας των δυσμενών καιρικών συνθηκών και της ακαρπίας στους ελαιώνες, παρουσιάζοντας έντονη μείωση ως προς το προηγούμενο έτος (-43%).

Ωστόσο, οι εξαγωγές, ωθούμενες από την εκτόξευση των τιμών, αναμένεται να σημειώσουν σημαντική άνοδο. Σύμφωνα, εξάλλου, με πρόσφατες εκτιμήσεις, οι ελληνικές εξαγωγές παρθένου ελαιολάδου στο ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου του 2023 ανήλθαν σε 189,2 χιλ. τόνους, αξίας 1.119 εκατ. ευρώ, με μέση τιμή εξαγωγής (5,9 ευρώ/κιλό) ιδιαίτερα αυξημένη σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022 (+34%).

Ανάλογη άνοδος καταγράφεται στις εξαγωγές εξαιρετικού παρθένου ελαιολάδου (153,4 χιλ. τόνοι, αξίας 935 εκατ. ευρώ), με σημαντική αύξηση της μέσης τιμής εξαγωγής (6,1 ευρώ/κιλό, +28%).

Οι εξελίξεις αυτές αναμένεται να περιο-

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ μέρος των φυτικών ελαίων στην ΕΕ χρησιμοποιείται στην παρασκευή τροφίμων και το υπόλοιπο αξιοποιείται σε βιομηχανικές χρήσεις, κυρίως για την παρασκευή βιοντίζελ. Η κατανάλωση στη χώρα μας για το 2022 παρουσίασε άνοδο 8% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος

ρίσουν την προσφορά του προϊόντος στην εγχώρια αγορά, με συνέπεια την πτώση της κατανάλωσης, η οποία, όπως εκτιμάται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προβλέπεται την περίοδο 2023/2024 να μειωθεί σε 80.000 τόνους, μέγεθος ιδιαίτερα μειωμένο σε σύγκριση με την προηγούμενη (-18%). Στο φοινικέλαιο, η εγχώρια κατανάλωση μειώθηκε το 2022 σε 89.000 τόνους (-13,6%), το μεγαλύτερο μέρος της οποίας εξακολουθεί να απαρτίζεται από προϊόντα που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή τροφίμων (85% το 2022).

Σημειώνεται ότι οι εισαγωγές κλασμάτων φοινικελαίου για edώδιμη χρήση στο ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου του 2023, σε σύγκριση με αντίστοιχο διάστημα του 2022, περιορίστηκαν σε 90.500 τόνους (-8%) και με σημαντική μείωση της μέσης τιμής (1,03 ευρώ/κιλό), έναντι της αντίστοιχης του 2022 (1,42 ευρώ/κιλό), ενώ έντονη ήταν η πτώση στις εξαγωγές (-17%). Οι εξελίξεις αυτές προβλέπεται

να περιορίσουν την κατανάλωση φοινικέλαιου σε 85.000 τόνους το 2023. Στο σογιέλαιο, η κατανάλωση προβλέπεται να μειωθεί το 2023, κυρίως εξαιτίας της σημαντικής μείωσης του όγκου των εισαγόμενων σπερμάτων σόγιας, αλλά και λόγω της μειωμένης προσφοράς, ως συνέπεια της ανόδου των εξαγωγών.

Πτώση, επίσης, αναμένεται στην κατανάλωση βαμβακελαίου, εξαιτίας της σημαντικής μείωσης της παραγωγής στο εκκοκκισμένο βαμβάκι, η οποία, λόγω των φυσικών καταστροφών (σ.σ. πλημμύρες στη Θεσσαλία) και των δυσμενών καιρικών συνθηκών, προβλέπεται, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις (στοιχεία USDA, 12/1/2024), να περιοριστεί την περίοδο 2023/2024 σε 207 χιλ. τόνους, παρουσιάζοντας έντονη μείωση σε σχέση με την προηγούμενη (-35%). Ανάλογες επιπτώσεις αναμένονται στην κατανάλωση του αραβοσιτέλαιου, που προβλέπεται να μειωθεί εξαιτίας της πτώσης στην παραγωγή σπερμάτων αραβοσίτου, ο όγκος των οποίων περιορίστηκε το 2023 σε 984 χιλ. τόνους (-27%).

Γενικότερα, πάντως, η ζήτηση στην εγχώρια αγορά φυτικών ελαίων ευνόησε τα φθηνότερα εισαγόμενα προϊόντα, οξύνοντας τον ανταγωνισμό σε βάρος του ακριβού ελαιολάδου. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε ο περιορισμός του εισοδήματος των νοικοκυριών από τον υψηλό πληθωρισμό στα τρόφιμα.

Να σημειωθεί ότι, τον Δεκέμβριο του 2023, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, 12/1/2024), ο πληθωρισμός στα τρόφιμα και τα μη αλκοολούχα ποτά ανήλθε σε 8,9%, παραμένοντας υπερδιπλάσιος του γενικού δείκτη (3,5%), ενώ στο ελαιόλαδο εξακολουθεί να παρουσιάζει τον υψηλότερο ρυθμό ανόδου μεταξύ όλων των τροφίμων.

Εξωτερικό εμπόριο Ελλάδος στο edώδιμο ηλιέλαιο (Ιανουάριος-Νοέμβριος 2023/2022)

	ΕΝΔΕΚΑΜΗΝΟ 2023			ΕΝΔΕΚΑΜΗΝΟ 2022			ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2023/22	
	Αξία (χιλ. ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)	Αξία (χιλ. ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)	Όγκος (%)	Μ. τιμή (%)
Εισαγωγές	38.574	38.803	0,99	41.741	24.831	1,68	56,3	-40,9
Εξαγωγές	3.298	1.643	2,01	10.645	4.492	2,37	-63,4	-15,3

Πηγή: Eurostat, Sunflower oil monthly trade, 15/1/2024, HS code: 15121191

Ελληνικές εξαγωγές ελαιολάδου (Ιανουάριος-Νοέμβριος 2023/2022)

	ΕΝΔΕΚΑΜΗΝΟ 2023			ΕΝΔΕΚΑΜΗΝΟ 2022			ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2023/22	
	Αξία (εκατ. ευρώ)	Όγκος (χιλ. τ.)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)	Αξία (εκατ. ευρώ)	Όγκος (χιλ. τ.)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)	Όγκος (%)	Μ. τιμή (%)
Παρθένο	1.118,6	189,2	5,91	623,2	140,8	4,43	34,4	33,5
Εξαιρ. παρθένο	935,4	153,4	6,10	544,4	119,4	4,56	28,4	33,8

Πηγή: Eurostat, Olive oil monthly trade, 15/1/2024, HS codes: 1509, 150920